

FOMENT

DIARI NACIONALISTA REPUBLICÀ

Preus de suscripció
REUS. . Ptes. 1'50 al mes.
Fora. . . . . 4'50 trimestre
Estranger. . . . . 9'00 anual
Número solt 5 céntims

Anuncis segons tarifa

NÚM. 228

REUS, DIMARTS 9 D'OCTUBRE DE 1917

ANY XII

Gran Hotel - Restaurant EIS cafès GL de LONDRES HOTEL DE PRIMER ORDRE Habitacions amb telèfon urbà i interurbà :: Habitacions amb banys, dutxes i telèfon

La Comissaria d'Abastos

La feina d'En Jafá

Quan ja tothom havia oblidat caritativament aquella Junta Central de Subsistències, crea el Govern del senyor Dato una Comissaria Central d'Abastos, un nou organisme destinat a facilitar la solució dels problemes de la vida espanyola en la manutenció i les primeres matèries. En el nou organisme s'hi han reunit atribucions de tres ministeris: es vol simplificar. Co que feien malament tres, ara ho farà malament un.

Pero al donar el primer pas pel camí de la vida, ha tingut, el nou organisme la primera ensopagada. El senyor Alas Pumariño, designat per a presidir-lo, no ha acceptat el càrrec. Al senyor Dato no li ha sabut molt greu, segons sembla. El senyor Alas Pumariño ha deixat vacant la Direcció de Posits, que s'ha donat al director de «La Epoca» i això és lo que volia el senyor Dato. Lo de les subsistències i transports no l'interessa.

El nou organisme no és sino un negociat més, un tràmit nou per a entorpir la marxa dels assumptes; un engany més al país per a fer veure que es fa i no fer res; una nova mostra de la política del fer i desfer: la feina d'en Jafá, que Homer assenyalava a Penélope.

La tasca dels nostres polítics del torn és aquesta: fer i desfer. La enginyosa esposa del prudent Odisseu hi entreuia, fent i desfent la tela, els afanys dels seus pretendents. La política espanyola vol entretenir-hi l'atenció de la opinió pública, però al mateix temps entretenir els ocs d'alguns amics mimats, donant-los, de passada, alguna nomineta de ganga.

No creiem en l'eficacia del nou organisme, que naix dintre de l'atmòsfera asfixiant, viciosa, del centralisme i el favor. Tampoc hi ha cregut el senyor Alas Pumariño. No per trobar un nom es consegueix l'exèit: no per canviar l'ordre dels factors s'altera la suma. Si l'actuació dels ministeris ha estat un fracàs en el problema de les subsistències, com ho va ser la Junta Central que presidia el senyor Paraïso, fracàs serà la flamant Comissaria, composta d'homes viciats pel règim, subjecta a la burocràcia entrebancadora, que es mourà per la política i a l'aire del favor, com tots els organismes centrals d'Espanya.

Voldriem equivocar-nos, que a tal punt ha arribat el problema de la vida, que ja no deixa viure; voldriem que la nova Comissaria fos encert i cumplís bo'nament la finalitat que li pertoca. Pero en som pessimistes: que els testos se semblen a les olles, i cada cosa en la naturalesa, engendra el seu semblant.

De l'actual règim polític no en pot sortir res de bo. Sino, al temps. Els problemes econòmics que pessen sobre el

pais, no els resoldran els Dato i els Romanones, els García Priets i els Besadas, nascuts, viscuts, educats, en un ambient de clientela i de favor, de mires polítiques, de caciquismes, de servitud i de dependència, que no poden oblidar, ni renunciar. Cal un règim nou, homes nous, costums noves. Mentrestant, no hi ha redempció possible.

Cal que vigui el fort Odisseu a acabar amb la disbauxa dels pretendents.

Parloteigs de França

DELS SENYORS DE LA GUERRA

A l'hora del judici de la posteritat, el llibre de Madame Adam sobre «Guillem II 1890-1899», vibrant d'actualitat i calent de passió, serà un preciós element per establir la premeditació del kaiser, en això que pertany al desencaixament de l'actual guerra. El kaiser, és sabut, té un braç tuit de naixença; no és, doncs, un home normal. Madame Adam, de 1890 a 1899, havia pres les notes que han servit per escriure aquest llibre. I aquest llibre és ple d'avertiments profètics. De des del mes de janer de 1891, Madame Adam ens posà en guarda contra una guerra de sorpresa; que tot era d'esperar d'en Guillem II, prussià fins a la medula dels ossos, diu-

Pel seu cantó, l'Henri Welschinger, catedràtic il·lustre de l'Institut de França, publica un estudi biogràfic sobre el pare d'en Guillem II: «L'Emperador Frederic III». En aquest estudi se'n exposa, i de ma mestre, el contrast existent entre la política liberal del segon i la política autoritaria, violenta del primer. L'obra d'en Bismarck, apuntalant-se només en la força, tenia d'esser pel dret assetjada necessàriament, tard d' hora; d' altre costat, en Welschinger ens fa veure que el destí d'Europa hauria sigut diferent, si el regne de Frederic III hagués durat més. En Welschinger analitza, amb penetrant criteri, el «Dietari íntim» d'aquest emperador i entraïuix els més importants troços, interessantíssims a tot ésser-ho. Reveja detalls, inconeguts fins ara, del procés que En Bismarck intentà als editors de aquest Dietari, procés que perdé i que fou causa, sembla, de la caiguda del conceller de ferro.

J. PÉREZ-JORBA.
Saint Brévin-les-Pins.

Triomf de l'indústria catalana

A l'Administració militar nord-americana se li han presentat a concurs cinc marques de motors per a l'aviació: la Hispano-Suiza, Gnome, Clerget, Lorraine i Renault, havent d'adquirir-se 8.000, han fet la comanda en aquesta forma: 4.000 a la Hispano-Suiza; 2.500 a la Gnome i 1.500 a la Renault.

S'ha donat, doncs, una preferència a la fàbrica catalana, concedint-li així una patent de superioritat i perfecció sobre les altres fàbriques de motors per a la aviació, de més genou universal.

Crònica estrangera

L'AFER MALVY-DAUDET

El que ara acaba de succeir a França és gravíssim. L'accusació de León Daudet contra l'ex ministre Malvy, pot ésser el començament de fets transcendents. I això tant si l'accusació és certa com si no ho és.

No pot ésser acusat de traïció un ex ministre sense que una tempesta política es produexi. Els sentiments i les passions de les gents s'han d'abrandar per força, sobre tot en el moment que estan descabellant-se escàndols com els de «Le Bonnet Rouge» i de Bolopatxá. Daudet, en carta adreçada al president de la República, sosté que Malvy, ministre de l'Interior al començar la guerra i que ho va ésser fins poques setmanes enrera, ha comunicat a l'Alemanya tots els informes secrets que sabia, i que intenta vendre-li el plan de la ofensiva del general Nivelle a l'Aisne. Una tal accusació ha de deixar un fort senyal en la història de la França.

Per a juzgar la culpabilitat de Malvy, cal esperar que Daudet presenti les proves que li reclama el cap del Govern

dins un terme de quaranta vuit hores.

De totes maneres, el nou afer ha d'ésser gros de conseqüències.

Si l'accusació de Daudet és falsa o si no pot aquest aportar proves convincents serà processat, empresonat i condemnat a una pena greu. I hom comprendrà quina agitació causarà això al país.

Per a interès de la França el millor seria que l'afer restés absolutament clar, en un sentit o altre. El pitjor que podrà succeir és que ni es pugui provar l'accusació de Daudet, ni s'esvaissin del tot les ombres de dubte creades a l'entorn de Malvy. D'aquixa incertitud en vindrà una engunya i una gran tortració en la opinió pública francesa. Les passions i els odis dels partits flamejaran terriblement mentres els soldats sostenen al front la llarga i duríssima Illa.

Si el nou afer no es rapidament liquidat serà difícil que s'eviti a França una agitació per l'estil de la de l'afer Dreyfus, en les convulsions de la qual seria romputa la «unió sagrada». El caracter de l'accusador, monàrquic dretista, redactor en cap de «L'Action Française», i el de l'accusat, radical del grupu Callaux, portarien la discordia al terrén de les crisis polítiques, sempre greus, però molt més en els dies d'una guerra com la present.

Un gran interès dramàtic omple actualment les derivacions cada cop més complicades, dels afers d'espionatge i traïció. El cop de Daudet du aqueix interès al seu punt més alt. Pero major encara que l'interès dramàtic és l'interès polític del novel i inesperat afer.

ELS ESTATS UNITS I LA GUERRA

Mr. Wilson ha firmat la llei votada darrerament per les Cambres sobre els crèdits de guerra, importants 7.758 millions de dòlars.

En el missatge dirigit al Congrés amb ocasió del tancament de la legislatura, Mr. Wilson expressa la seva gratitud per la voluntat del poble, interpretada fidelment pel Congrés.

Diu que les necessitats de l'exèrcit i la Marina queden assegurades en termes que garanteixen la eficacia de les armes americanes.

Afegeix que el Govern està investit de poders suficients per a fer eficàc l'acció de la nació.

El Congrés ha suspès les sessions.

EL PERÚ I ALEMANYA

El Congrés del Perú ha votat, per 105 vots contra 6, la ruptura de relacions diplomàtiques amb Alemanya, proposada pel Govern.

«Ni tanto ni tan calvo»

De «El Liberal», de Madrid:

«Lo leímos a las doce, hora en que llegamos a la Redacció, y a las cuatro, poco antes de cerrar el periódico, aún no habíamos salido de nuestra apoteosis. Hemos leído cosas graciosas en nuestra larga vida, cosas frescas, capaces de hacer tiritar a un carámbano; pero tan fríidas, tan algodísimas como ésta, de verdad que no las recordamos.

Alegar «La Epoca» anoche que no se puede decir en serio que hace falta que volvamos a la plenitud jurídica de la Constitución para que termine el desasosiego creado por el estado excepcional.

Y que ni la suspensión de garantías ni la previa censura ha estorbado para hablar de la situación de España en lo económico, en lo social, ni en lo internacional, ni casi siquiera en lo político...

Es decir, que hemos estado soñando cuando creímos publicar aquella larga lista que decía: «Lo prohibido. Quedan prohibidos las noticias y comentarios referentes a las instituciones fundamentales. A la cuestión militar. A las Juntas de Defensa. A los movimientos militares. A los manifiestos y proclamas societarios. A los torpedeamientos en aguas jurisdiccionales. A la neutralidad nacional. A las incidencias de la guerra...»

Todo, todo ha sido un sueño.

Nos parece que quien duerme y sueña, en un verdadero sueño hipnótico, cuyo agente es el Gobierno, es «La Epoca», que se atreve a preguntarnos: «Habrá español, que quiera...», que pueda alegar que ignora lo que piensan a la hora presente todos y cada uno de los partidos políticos existentes en el país...»

Para «La Epoca», por lo visto no hay en nuestro país más partidos políticos que los de la derecha. Porque los otros, de los otros, si sabemos lo que piensan, y lo que han pensado, durante la etapa prohibicionista; pero ha sido y es por conducto diferente del de la letra de molde.

Título el colega su artículo «No tanto, no tanto». Efectivamente, añadimos nosotros: «Ni tanto... ni tan calvo!...»

El vocal obrer del Institut de Reformes Socials han demanat al cap del Govern la llibertat immediata de tots els detinguts governativament i l'apertura dels centres i cercles obrers i Cases del Poble clausurades governativament per a que puguin reunir-se les Directives als efectes administratius i el restabliment de la normalitat de la vida política, aixecant la suspensió de les garanties constitucionals.

Els vocals obrers de l'Institut de

La política

De «El Ejército Español»:

«Es el primer paso para la normalidad constitucional de la cual, entre unas y otras cosas, apenas si hemos disfrutado desde que están los conservadores en el Poder.

Esa normalidad, siempre conveniente para la libertad de la crítica, es inexcusable para el Gobierno. Dejemos aparte las elecciones municipales, ya que desgraciadamente todos sabemos lo que són y significan los Ajuntamientos en España, y siempre quedará pendiente el propósito del Gobierno de disolver el actual Parlamento, convocando Cortes nuevas. Es que cree el Gobierno, ni puede creer nadie que desde la anormalidad puede irse a las urnas?

—El Centre Català de l'Havana ha acordat en Consell general, per unanimitat, dirigir-se al Govern d'Espanya demandant l'autonomia administrativa i política de Catalunya. A aquest acord s'hi han adherit totes les entitats catalanes, centres, biblioteques, orfeons de l'Havana i de Cuba, pràcticament requerides per l'esmentat Centre Català, l'actuació del qual segueix essent coratjosa i decisiva en tot allò que fa referència a Catalunya.

—El senyor Sanchez Guerra ha dit que les eleccions municipals serán el 11 de novembre.

No será obstacle per això que continuen suspeses les garanties constitucionals.

Els vocals obrers de l'Institut de Reformes Socials han demanat al cap del Govern la llibertat immediata de tots els detinguts governativament i l'apertura dels centres i cercles obrers i Cases del Poble clausurades governativament per a que puguin reunir-se les Directives als efectes administratius i el restabliment de la normalitat de la vida política, aixecant la suspensió de les garanties constitucionals.

Els vocals obrers exciten a tots els presos i a les societats obreres, Circles obrers i Cases del Poble, per a que els presentin el nombre i la situació dels que al present estiguessin encara detinguts a les presons o desterrats no subjectes a sumari o procediment judicial, aixícom també a les Junes Directives a les qual es prohibeixi la reunió per a realitzar gestions purament administratives.

A Madrid ha estat posada en llibertat la socialista Otilia Solera, detinguda fa 48 dies sense que s'hagi iniciat contra d'ella cap procediment.

Queden preses altres dues dones que segurament seran posades en llibertat.

Ha estat autoritzada la apertura de la Casa del Poble de Madrid, únicament per que les respectives Junes Directives

ves pugui reunir-se i realitzar els treballs inherents al seu funcionament, sense permetre's reunions generals de cap mena.

De «El Mundo».

«En la vecina República los magistrados gozan de toda clase de garantías, y bien conocido es el caso del juez Magnaud, cuyo espíritu de equidad no encontraba diques en la letra rígida de los códigos. Pero a esta autonomía que rebasa los límites del precepto escrito para invadir la esfera del orden moral, tiene que corresponder la libre pesquisa cuarto a la conducta de los jueces accesibles a la acción fiscal de la conciencia colectiva. Solamente de esta reciprocidad se deducirá la armonía, que descansa en la mutua confianza de los Tribunales y el país. ¿Hemos llegado a esta conclusión en España? Desgraciadamente, no. Y ello obedece a falta de disposiciones preventivas en los códigos. En todos ellos, sin excepción, se concretan las responsabilidades de los jueces —como de los ministros— que previrían. ¿Es que nadie ha prevaricado? ¿Es que no ha habido ministros concursarios? ¿Es que en todo momento se aplicaron escrupulosamente los fueros y se hizo estricta justicia? Lo único que consta por modo fehaciente es que ningún magistrado ni ministro alguno ha comparecido ante los Tribunales competentes.»

Son molts els Ajuntaments de Catalunya que s'han adherit a la campanya en favor de que passi al Tribunal Suprem la causa que la jurisdicció militar instrueix contra el diputat a Corts don Marcel·lí Domingo.

El Rector de l'Universitat de Madrid ha visitat a la presó al catedràtic Besteiro per a testimoniar-li que no l'abandonen en aquests moments les persones que coneixen son alt saber i les consideracions que es mereix.

A conseqüència del fallo se'n separarà de la càtedra que desempenyava en la Universitat central, i en quan a reintegrar-lo a aquesta, cità el Sr. Carracido cassos anàlegs ocurrreguts durant la època de la Restauració en què s'dictà una disposició reintegrant en sos carreus a catedràtics que en època anterior havien sigut suspesos, havent, per lo tant, precedent per a que algun dia pugui En Besteiro tornar a desempenyar sa càtedra.

—Confirmant quant sobre el particular digué el senyor Cambó a son retorn de les províncies del Nort, s'insisteix en que l'Assamblea parlamentaria se celebrarà a últims de mes a Madrid, probablement en un dels salons del Congrés.

L'Assamblea celebrarà varis sessions i entendrà en els assumptes econòmics i polítics que estudien actualment les seccions.

Evasió del submarí internat a la Carraca

VERSIO OFICIAL. — RELLEVO DE LES AUTORITATS MARITIMES

El senyor Dato ha manifestat als periodistes que s'havia escapat el submarí alemany «UL 293», que havia estat internat a Cádiz.

El ministre de Marina li comunicà que havia rebut la notícia de la sortida de Cádiz del submarí alemany que estava internat.

Apenes conegué el succés, el general Florez conferencià per telèfon amb les autoritats de Marina d'aquell port.

S'ha instruït la corresponent sumaria per a depurar les responsabilitats.

Desseguida el ministre ha acordat que cessi el general cap de l'Arsenal de la Carraca, de tota la Junta tècnica que reconegué el submarí i del cap dels serveis tècnics de l'Arsenal, i el rellevo del comandant de l'Apostader de Cádiz.

El submarí «UL 293» no tenia municions, perque totes elles, els torpedes i les bombes, havien estat desembarcades i dispositades a l'arsenal.

El cap del Govern ha recordat que aquest submarí quan fou trobat averiat per un torpedero espanyol i el comandant del sumergible expressà el seu desig de entrar a Cádiz; el comandant del vaixell espanyol li va fer saber que si entrava quedaria internat. El comandant alemany contestà que ja ho sabia, perque coneixia la mida adoptada pel Govern espanyol.

El rei ha firmat els següents decrets: Disposant el cesse del general cap de l'Arsenal de la Carraca, contra-almirall don Salvador Buhigas.

Nomenant per a substituir-lo el contra-almirall don Joaquim Gutiérrez de Rubalcaba.

Disposant que cessi en el comandament de l'Apostader de Cádiz el vice-almirall don Ricard Fernández de Lapuente.

Nomenant per a substituir-lo el vice-almirall don August Miranda.

Preguntat el senyor Dato si tenia més detalls de la sortida del submarí ha contestat que no. Tot el que ha passat en aquest assumpte es troba en la sumaria que ha ordenat instruir el ministre de Marina i aquesta sumaria fins ara no està en disposició de publicar-se.

DE SPORT

CICLISME

Copa «Bar Mundial»

Ans d'ahir se verificà la cursa organitzada pel «Club Deportiu», reservada per a neofits, i en la que disputaren, entre altres valiosos premis, la Copa «Bar Mundial», cedida pel duenyu d'aquest acreditad establellment En Josep Huguet.

La cursa, a la qual hi prengueren part 15 corredors, es verificà sense cap incident, resultant guanyador del primer premi, o sigui la Copa «Bar Mundial» En Joan Miquel, qui montat en un cicle Casals, empleà en el recorregut de 32 kilòmetres i hora i 4 minuts.

Els demés corredors que obtingueren premi arribaren a la «meta» pel següent ordre:

Conrad Escardó, que arribà 20 segons més tard que el guanyador de la Copa; arribant després amb alguns minuts de diferència Sebastià Canellas, Joaquim Sárobl, Bonaventura Trill, Ramón Fontgibell, Aleixandre Teixell, Manuel Ortiga, Josep Figueras, Jaume Huguet i Francesc Perales.

FUT-BOL

Victòria del Deportiu en la semifinal del Campionat de Segona Lliga

Com havíem anunciat, ans d'ahir se traslladà el primer equip de nostre Club Deportiu, qui ostenta el títol de campió de la província, per a jugar la semifinal del campionat de Segona Lliga amb el «Palafregell F. C.», campionat de la província de Girona.

El partit fou molt renyit, importants a l'allí la victòria nostre Deportiu per 1 goal contra 0 del Palafregell.

Arbitrà el senyor Palomera, qui, rígoros com sempre, es portà dignament.

GUAITA

Ha sigutairecat l'estat de guerra a tot Espanya. Gracies a Déu! que diria En Jújuy, si tinguis d'escriure per la premsa sense poguer gaudir de l'immunitat parlamentaria.

Aquest temps de censura militar ha sigut una delícia per a tots els qui escriuen per la premsa contraria al règim i molt més per aquells qui ho fem pels diaris contraris al govern actual.

Hi havia moments que un pensava en treçar la ploma i canviar d'ofici o d'art, puix que l'escriure en les condicions en que es tenia de fer suara, quasi bé no era escriure...

Ni es podia dir infeliç al pobre senyor Prieto!

L'«aquest nombre ha passat per la

censura militar», ha sigut substituït per «aquest nombre ha passat per la censura governativa.»

Quan del régime de llibertat d'impremta, amb garanties constitucionals i tot, se'n somet a la previa censura, un hom sent com si li clavessin una marzellada al mig del cap; mes ara, a l'enterar-nos que el govern del senyor Dato ens ha fet la mercé de concedir-nos la censura governativa, ens ha produït la sensació que sentí En Rusiñol al descendir d'un vol amb aeroplà; que al veure's prop de terra (a uns 200 metres), exclamà: ara rai, ja pots caure! Així nosaltres, avui, a l'enterar-nos de que les nostres quartilles tenen de passar per la previa censura, exclamem: ja era hora!

O. I. A.

informació

Avis important

PREGUEM A TOTS ELS NOSTRES AMICS A QUINS NO ELS HAGI SIGUT PASSADA O RECOLLIDA LA CORRESPONDENT FUGLA D'INSCRIPCIÓ AL NOU CENS ELECTORAL, SE SERVEIXIN PASSAR PER NOSTRA ENTITAT ON PODRAN RECULLIR-NE I ENTREGAR-NE DURANT BREUS DIES.

Continuen amb gran èxit les gestions per a la fundació en aquesta ciutat d'un Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Industria, anàleg al de Barcelona.

Segons hem sentit dir, passen ja de dos cents els inscrits com a socis de l'esmentat Centre en constitució.

Hem rebut la conferència que va donar el leaders dels regionalistes senyor Cambó a l'Institut Industrial de Terrassa, sobre «L'acció de l'Estat i l'acció privada en les indústries que tenen sobre producció», editada per l'esmentat Institut Industrial.

Es diu que aviat serà un fet la fundació en aquesta ciutat d'una nova entitat republicana, que, segons sembla, es nomenarà Centre Republicà i estarà adherida al Partit Republicà Català.

MAGATZEMS GISBERT
Plaça Constitució, 1

Interessa a tothom el visitar les importants seccions de troços, teixits, bordats, entredós, puntilles i la de confeccions, de tan favorescuts MAGATZEMS, on per molt poc prem s'hi poden adquirir verdaderes gangues.

Ens comunica l'Empresa del saló Kurssal haver adquirit l'exclusiva de projecció en aquesta ciutat de la extraordinària pel·lícula basada en la novel·la d'En V. Blasco Ibáñez «Sangre y Arena», la qual a jutjar per l'èxit aconseguit, segons la premsa, a Madrid, Valencia i Barcelona, se tracta d'una maravilla cinematogràfica.

Dita empresa anuncia la seva primera projecció per al proper dijous.

Diumenge al matí se declarà un incendi en un bosc de les veïnes muntanyes de Vilaplana, cremant-se gran cantitat de malesa.

MODIPIRS
Se necessiten oficials i una encarregada per al taller. — Araval de Santa Agnès, 57, primer.

L'acreditat industrial sastre En Josep Puigoriol, ens ha remès un elegant catàleg, il·lustrat amb figurines d'última novetat, participant-nos haver rebut les col·leccions de genres per a la present estació.

Aquest nit al Teatre Fortuny se celebraran extraordinaries sessions de cinematògraf.

Banc de Reus de Descomptes i Préstams
Pagueu el cupo corrent de les accions Foment d'Obres i Construccions.
Acceptem valors en custodia sense cap comisió.

La aparició del notable artista i declamador En Bartomeu Sabadell, en el Teatre Fortuny, tindrà lloc el proper dijous i no ans d'ahir com equivocadament s'anuncià.

Pasteleria de Bernardí Mas
(Antiga Casa Montserrat) Galanes, 18
Dolços-Confits-Licors-Comestibles

El catedràtic d'aquest Institut En Josep Sans Ferré, el proper dimecres donarà una conferència a l'Agropecuari Excursionista, versant sobre el tema «Del bon i bell parlar».

SE VENEN
DUGUES TINES, en molt bon estat, per a vís.

Se'n donarà ráo en aquesta impremta.

S'ha fet el senyalament de mínyons d'aquesta província per al cupo de files de l'actual reemplac, corresponent donar a la Caixa de Tortosa 0,552 per home i a la de Tarragona 0,553.

Segons aquest senyalament a Reus li correspon ingressar 61 mínyons, arribant per a cubrir aquest cupo fins al número 131 del sorteig.

Ha sigut nomenat registrador de la Propietat de Tortosa, el que ho és d'aquesta ciutat, don Bartomeu Gómez i González.

BAR AMERICANO
ESMERAT SERVEI
La sens rival Horchata Valenciana EXQUISIT CAFE PAMPA

Des d'avui al 15 de l'actual podrán percibir els seus habers corresponents al tercer trimestre, les classes passives del magisteri de la província.

Pintura preparada, assortit comple de colors: pots de 1 i mig Kg.

GAIETA CAVALLE, S. en C.

antiga Casa Coder, Plaça de la Constitució, 20.—REUS

Durant la setmana passada foren embarcats en el port de Tarragona: 1,652 boçois de vi, 4,632 caixes de figues, 100 de pances, 185 sacs d'avellana en gra i 25 en crosta.

A PRÈNENTS
S'en necessiten a la Merceria d'Alfred Llecha, Llovera, 48.

El conegut escultor En Salvador Martorell té exposades al Circol de Tarragona una bella col·lecció d'escultures, les quals foren molt elogiades, entre altres, per l'arquebisbe senyor López Peláez, el qual assistí a la inauguració de l'exposició.

Taller de ferralleria d'obres
JOAN ADSERÀ CAMP
Carrer d'Alegre, 17.—REUS

Representant exclusiu a Reus de les portes d'acer ondulat, i de tots sistemes, de la casa J. Mas Bagà, de Barcelona.

Amb una vetllada literari-musical als d'ahir se celebrà l'aniversari de la fundació de l'Atenell Obrer.

Ocupà la presidència l'Anton Martí Bages, qui en un bell parlament explià la significació de l'acte i la tasca realitzada des de sa fundació per l'Atenell. Varij joves de la localitat llegiren inspirades poesies, i el catedràtic de l'Institut de Tarragona En Martí Navarro Flores pronuncià amb gran eloqüència un discurs ple d'ensenyances per a l'educació de l'esperit de les classes humils.

Ametàtz la vetllada un quintet.

VENDREDA
Se vendrà en bones condicions llibreria i tenda de periòdics situada en un punt cèntric d'aquesta ciutat. Informaran en aquesta impremta.

D'aquí i d'allà

BAGULS QUE VIATGEN MOLT
Quan va esclarir la guerra, la camí triu francesa Mlle. Alice Marsa feia una temporada d'Òpera a Alemanya, i tenir el temps just per muntar al tren i tornar a França, deixant a l'hotel l'equipatge format per deu grans baguls que contenien vestits teatrals.

No sabent com fer-ho per recuperarlos, acudí al rei d'Espanya qui intervingué galantment i consegui que els baguls anessin a Brussel·les, a l'embaixada d'Espanya. Pero el governador d'aleshores von Bissing (actualment difunt), va començar a posar-hi entrebancs i durant vuit mesos els baguls van estar fent el camí de l'Embaixada a la estació i de la estació a l'Embaixada.

Nova intervenció d'Alfons XIII, que sembla que s'ho havia agafat de punt, per fi, von Bissing es veié obligat a deixar sortir els baguls, que durant altres mesos estigueren passejant-se pels ferrocarrils alemanys anant a l'últim Suissa a la frontera francesa. Pero allí, els duaners francesos, més temers que von Bissing, es negaren resoltament a deixar-los passar, i totes les gestions que es practicaren foren inútils. Els baguls que venien d'Alemanya, eren forçosament sospitosos.

Fou precisa una altra intervenció del rei, qui assegurà que la cantatriu francesa era persona de confiança i no tenia tractes amb l'enemic. Així van poder passar els baguls i arribar a Ansieres, prop de París, on la seva propietària feia 38 mesos que els esperava.

EL GRANDIOS PROGRAMA NAVAL AMERICA

Segons una relació que acaba de publicar-se pel Comitè de Navegació, els Estats Units dintre d'un any pensen comptar amb una flota mercant d'uns 1.600 vaixells, d'un tonelatge conjunt d'uns nou milions de tonelades, incloent-hi les naus alemanyes i austriques, que han passat a la bandera americana i que venen a representar uns 700.000 tonelades. Per al servei transatlàntic podrà comptar amb més de 450 vaixells, d'un tonelatge aproximat a uns dos milions.

Estan construint-se actualment per la Vleet Corporation uns 400 vaixells, haventse ja donat la ordre de començar altres tres milions de tonelades, distribuïdes en 600 vaixells mercants. Naturalment que això suposa un efecte econòmic colossal, havent el Comitè demandat novament crèdits per cinc mil milions de dollars, amb l'objecte de portar endavant el seu programa.

Per altra part, dit organisme direcció, ha fixat el preu per tonelada com indemnització als vaixells d'alta borda da que el Govern requisa, en 0,75 dollars cada mes. Dintre molt poc s'espera la ordre general del Comitè per requisar tots els vaixells mercants nord-americans que siguin

Tractament de la sifílis per l'aplicació indolora del

606

i diagnòstic de dita enfermedat per l'anàlisi de la sang (Dr. Wassermann).

Dr. A. FRIAS.—Arraval baix de Jesús, núm. 33.—CONSULTA DE 3 a 40.

Sense aquesta marca

GRAMÓFON
CATÀLEGS GRATIS

Dipòsit de Relletgeria. Refugi de batx i Despertadors des de 290 de setes.

Companyia del Gramófon

SOCIETAT
ANÒNIMA
ESpanyola

Exit colosal dels célebres artistes

TITTA RUFO I CARUSSO

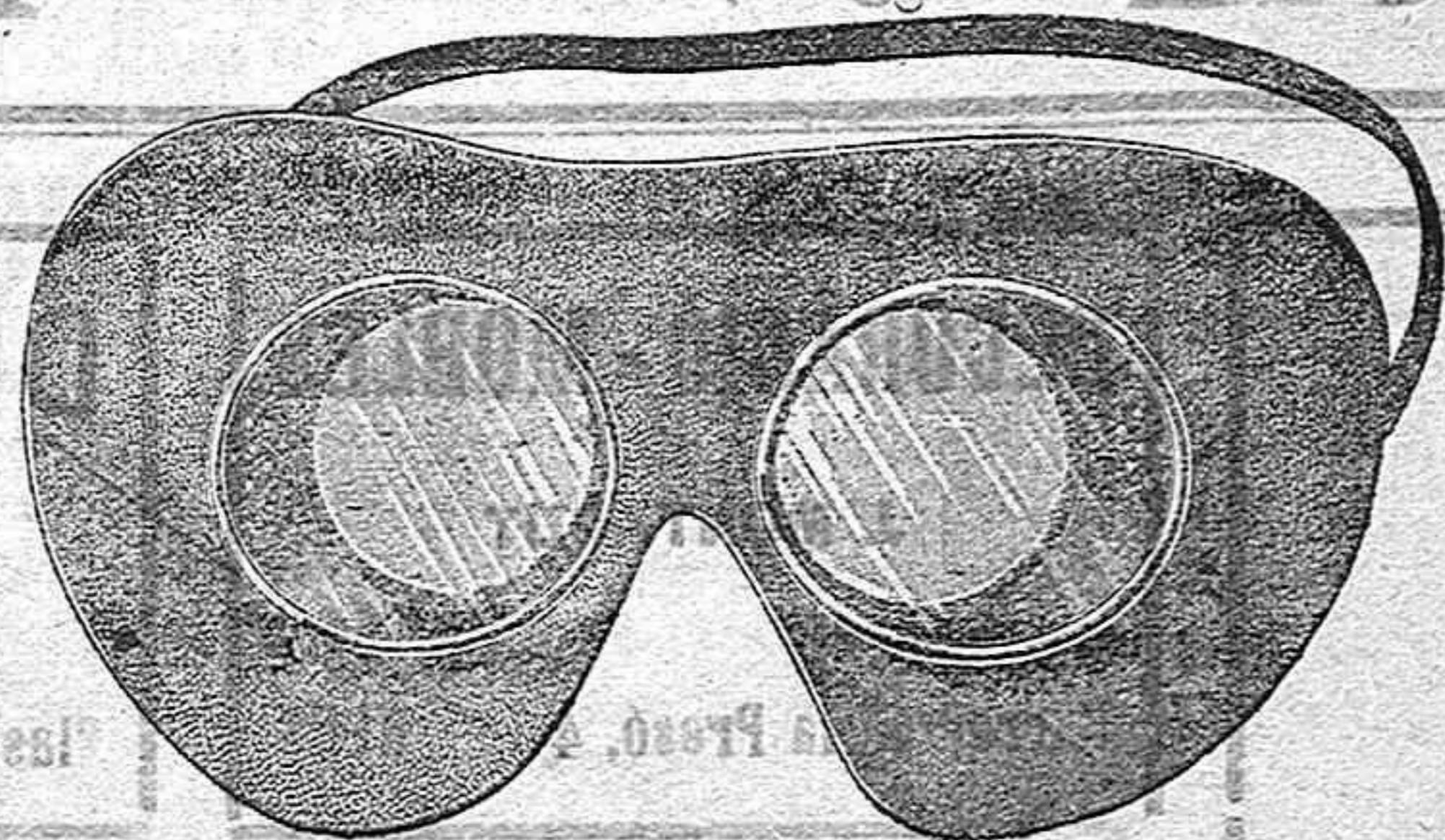
en discs marca GRAMÓFONO

De venda: R. PERPINÀ - Carrer Major, 22

Despatx: 24, pral. REUS

Basar ((LA ALIANZA)).-Reus

Secció d'Optica

Grans existències en tota classe d'articles concernents a aquest ram.—Especialitat en el montatge dels Cris tals prescrits pels senyors Metges oculistes.

PREUS ECONOMICS

NOTA.—Sé fan compostures de totes classes.

Secció Comercial

CANVIS CORRENTS

DONIS PER LA JUNTA SINDICAL DEL COL·LEGI DE CORTIORS DE COMERÇ DE LA PLÀCIA DE REUS

VALORS LOCALS

Canvi anterior de operacions	Valor nominal pesetas	Operacions
440 Gas Reusense	250	
540 Industrial Harinera	500	
650 Banco de Reus de Descuentos i préstamos	500	
500 Obligaciones Electra Reusense	500	
25 Companyia Reusense de Tranvías, S.A.	250	
200 Idem id., Serie B.	500	
400 Elecira Reusense	500	
2600 Institut P. Mata.	2500	
575 Institut P. Mata.	500	
150 Empresa Hidroeléctrica 369,50		
520 Obligaciones Manicomio Reusense	500	
90 Pantà de Riudecanyes	500	

Ferrocarrils

Servi de trens que regirà des del dia 12 de setembre de 1917

DE REUS A BARCELONA

Surt 5'03 per Vilanova; arriba 8'48 m	
» Vilafranca; » 9'38	
» 7'25 » 9'23 e	
» 8'49 » 13'27 m	
» 14'13 » 17'42 c	
» 17'16 » Vilanova » 21'44 o	
» 21'25 » Vilafranca » 20'37	
» 23'28 » 23'28 »	

DE BARCELONA A REUS

Surt 5'26 (trasb. Roda); arriba 9'23 m	
» 8'33 » 10'36	
» 9'20 » 12'47	
» 13'00 » 16'15	
» 15'23 » 19'24 m	
» 19'49 » 21'53 e	

DE REUS A TARRAGONA

» 9'57 » 10'30 m	
» 12'54 » 13'27	
» 14'30 » 15'05 m	
» 18'08 » 18'35 c	
» 20'50 » 21'34 m	

DE TARRAGONA A REUS

Surt 7'35 arriba 8'10	
» 12'17 » 13'53 m	
» 16'36 » 17'14 m	
» 19'25 » 20'03 m	

DE REUS A FALSET I MORA

Surt 7'17 surt 9'27 arriba 10'15 m	
» 10'41 » 11'19	
» 13'17 » 14'24 T	
» 16'30 » 18'57	
» 19'49 » 21'11	

PUNTS DE PARADA:

A Mont-roig, Casa Sabaté.

A Reus, Carrer de Sant Joan, Guarnicioneria den Baldrich.

SENSE aquesta marca

GRAMÓFON
CATÀLEGS GRATIS

Exit colosal dels célebres artistes

TITTA RUFO I CARUSSO

en discs marca GRAMÓFONO

De venda: R. PERPINÀ - Carrer Major, 22

Despatx: 24, pral. REUS

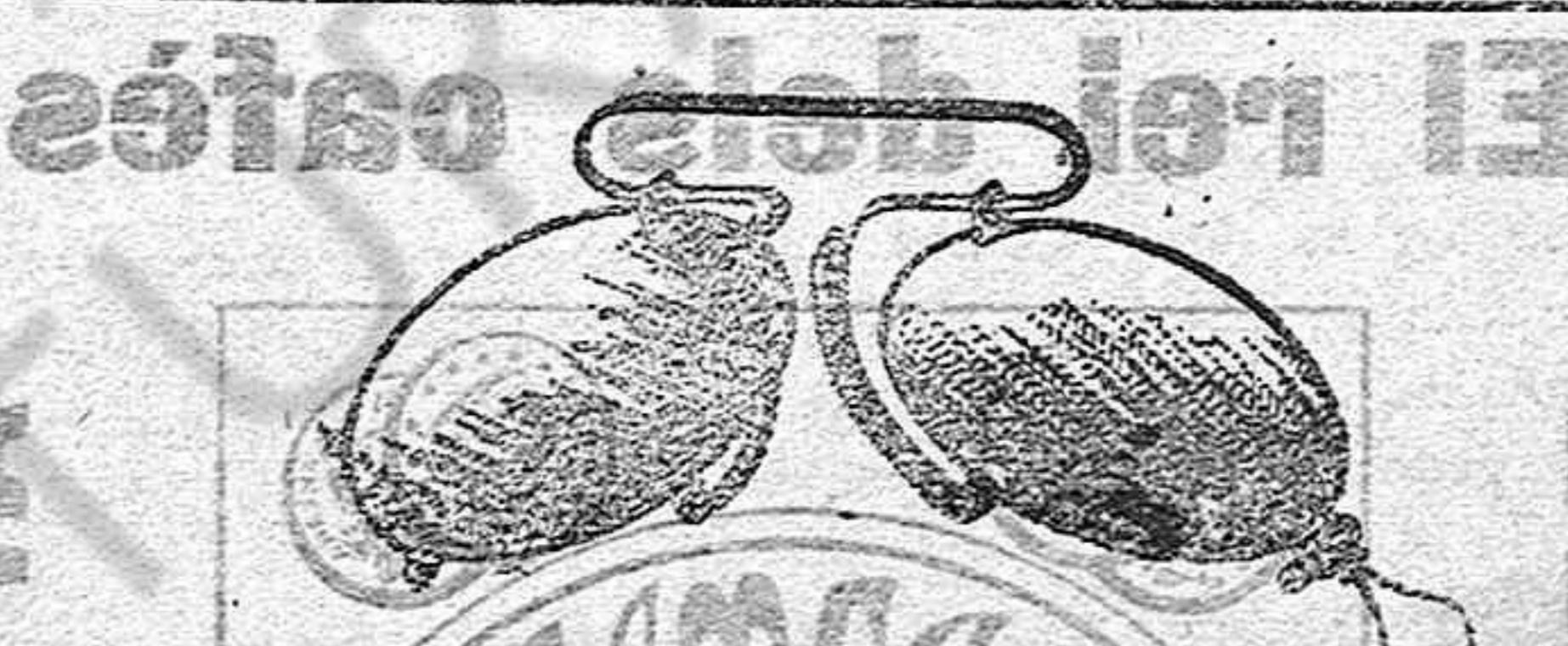
Instal·lacions Elèctriques

AMORTITZABLES

Per a informes: Electricista Freixa

Carrer de Vilà (a) Bou

REUS

Els progressos que la ÓPTICA ha experimentat des de fa molt segles, ha demostrat que avui és indispensable en tots els ordres baix tots els aspectes: Amb l'auxili d'uns lentes o gafas ben escollits, són milers les persones que practiquen l'hermos sentit de la vista, en completa normalitat.

No's deuen comprar els lentes com un genèri qualsevol, no basta escollir cristalls rutinariament i sense raons científiques. Quantes persones han malgastat sa vista, perjudicant-la en alt grau per no tindre en compte aquests prudents consells! Sols un examen a conciencia pot donar per resultat trobar uns lentes perfectes, ja que moltes vegades no tenen el mateix grau de refracció als dos ulls.

En conseqüència, aquesta CASA sense perdóan mitjà ha instal·lat en son propi establiment una completa SECCIÓ D'ÓPTICA que li permet assegurar a sa distingida clientela, una extraordinaria exactitud en els cristalls prescrits pels senyors Oculistes, amb lo qual, creu prestar un bon servei i al mateix temps omplinar un breu la temps notat en aquesta ciutat.

S'expendeix el verdader cristall de roca del Brasil i es garantiza sa autenticitat per mitjà d'aparells especials. Cristalls de totes classes, muntures d'or, xapat, níquel i ser.

Se fan ademés, tota classe de compostures perteneixents a dit ram.

JOSEP PUJOL. - Cirurgiá

Especialista en la curació de les hernies (trenquats) amb 30 anys de pràctica entre la casa Clavilles, de Barcelona, i el meu establiment de Reus

NOTA.—No equivocar aquest antic i acreditat establiment «LA CRUZ ROJA» dirigit per persona competent i amb títol professional, amb altre d'igual article que hi ha en el mateix carrer, que amb el fi de despistar a la meva clientela i per a millorprofitar-se del crèdit que gaudeix casa meya, s'ha establert prop de la mateixa.

“LA CRUZ ROJA” (CASA FUNDADA DA EN 1896)

(Al costat del fabricant de gorres i faldilles)

Aparells i Discs PATHE

Nous discs dels célebres artistes: TITTO SCHIPA, MARIA GALVANI, G. BARDI, ELVINO VENTURA, SCAMPINI

Gran assortit en cuplets cantats per les artistes: AMALIA MOLINA, BELLA NINON, OLIMPIA D'AVIGNI, LA TEMPRANICA, LA PRECIOSILLA

Dipòsit a Reus: MAGATZEMS GIBERT

Plaça Constitució, 1

(Al costat de la casa Bofill)

REUS

Xocolatería LA MUNDIAL

(Antiga del Narri)

Carrer de la Mar, 2 (Carreró davant la plaça de la Constitució) Reus

Aquest establiment al passar a ésser propietat de Vicents Martí, ha sigut reformat el local amb el fi de poguer servir al distingit públic, el qual trobarà en el mateix economia i servei esmerit.

FOMENT

EL CAS MÉS SENZILL DE TOS;

LITINOIDES SERRA

EL RECONSTITUENT MILLOR

el refredat més simple; qualsevol lleugera inflamació, més que afecions transitòries constitueixen un perill serio i constant. La TISIS, BRONQUITIS CRÒNICA, l'ASMA, etc., són ben sovint el resultat de catarros mal cuidats. Les

Primera sal litírica fabricada a Espanya per a la obtenció de

riquissima aigua de taula

Exigiu sempre el nom Litinoides Serra sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa és llegítima, essent l'únic veritable remei per a prevenir i curar malalties de l'estòmac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, deliciosa de gust.

Es venen en capses de 12 paquets a 1 pesseta: de 50 paquets a 3'65 pessetes; de 100 paquets a 7 pessetes, UN PAQUET SOLT: 10 CÉNTIMS.

és aquell que basant-se en teories científiques admeses universalment proporciona a l'organisme empobrit un immediat alivi i la reparació progressiva de les forces perdudes. La

Enofosforina Serra

agradable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir se que REFÀ el cos rendit per l'anèmia; remineralitza la matèria gris, aclareix la ment i retorna el bon humor.

Es indispensable per a totes aquelles persones convalescents de llargues malalties, per a combatre la vellesa prematura, enfortir al débil i vigoritzar a l'impotent.

Pastilles Serra

compostes de balsàmics, antisèptics i espectorants que tenen la facultat d'aliviar i curar tota mena de TOS i enfermetats de les vies respiratories són el remei millor que pot recomanar-se en la seguretat d'obtenir promptes i satisfactoris resultats.

Calma la tos ràpidament, estova el pit, descarrega els pulmons i fan desaparéixer tot seguint la fatiga que oprimia y dificultava la respiració.

ES VENEN A DOS RALS CAPSA.

FARMACIA SERRA - REUS

Arraval de Santa Agna, número 80

El rei dels cafès

AGENTE EXCLUSIVO PARA LA VENTA EN ESPAÑA
ROMÁN MARÍMON PLAZA CATALUÑA 7
REUS

Puresa garantida

El més agradable

LES PERSONES DE BON PALADAR PRENEN EL CAFÉ "PAMPA"

Aroma concentrat

DISPONIBLE

L'Hidràulica Reusense

de EMILI AULÉS

Extens assortit en mosaics hidràulics
PREUS ECONÒMICS

Cami de Riudoms REUS

DECORACIÓ - MOBLES

J. MONTAGUT

Carrer de la Presó, 4 REUS

DROGUERÍA

de H. MARINÉ

Plaça de Prim REUS

Fàbrica de Capses de Cartró

ENRIC VIDAL

Carrer del Gall, 4 REUS

Claudi Borrás

DENTISTA

Plaça Constitució, 13 REUS

JOSEP SOLE

RECADER DE REUS À BARCELONA

Bou de la Plaça Nova, 14
Passeig de Gràcia, 62 (Colmado)
Hospital, 4 (Estació)

REUS
Güell i Mercader, (Hostalets), 22, Cordereria
Arraval Santa Agna, 5

TINTORERÍA de

MANUEL CIBIACH

Se renta i tenyeix tota classe de roba.—S'utilitza el planxaçat elèctric.

Guitanes, 7

DISPONIBLE

Casa PUJOL

TRAJOS DE LLANA
DES DE 25 PESSETES

Monterols, 37 REUS

DISPONIBLE

JOAN PUJOL

RECADER

EL MÉS ANTIC DE REUS A BARCELONA

ARRAVAL ALT DE JESÚS REUS

DISPONIBLE

NON PLUS ULTRA

Trajes a preus inverossímils

La casa millor assortida en trajes per a nens

Portal de Jesús, 1.—REUS

DISPONIBLE

TARIFES

per a l'inserció d'anuncis en aquest diari

PREUS MENSUALS

En 1ª plana	En tercera plana				En 4ª plana
	A una columna	A dues columnes	A tres columnes	A cinc columnes	
Pagarà pessetes per cada espai de 5 per 7 centímetres que ocupa.	Fins a 3 cmts. d'altura. De 3 a 5 > Per cada centímetre més	2'50 3'50 0'50	3'75 5'25 0'75	5'00 7'00 1'00	10'00 14'00 1'50
					Pagarà 3 pessetes per cada espai de 5 per 7 centímetres que ocupa

Els remits, anuncis de crònica, de secció oficial, etc., etc., un número reduït d'insercions pagarán a 25 céntims la ratlla per la primera inserció i a 10 céntims ratlla, per cada una de les successives. Quan arribi a publicar-se en mes pagarán a 10 céntims per cada inserció.

NOTA: Tot anunci a més de son import segons tarifa, costarà l'impost del timbre 1% de 10 céntims per inserció.

AVIS.—S'admeten anuncis mortuoris fins a les 11 de la nit.

Fàbregas i Recasens

BANQUERS

Valors-Cupons-Borsa-Canvi-Giros

Rambla dels Estudis, 4 (TELEFONS A 2248 i A 8453) BARCELONA

Esteve Massagué

COMISSIONS-REPRESENTACIONS

SANT LLORENS, 8, 3.^r REUS